

Čís. 13369.

Pojišťovací smlouva.

Pokud propachtovateli nemovitosti, pojistivšímu se proti škodě, která by mu vznikla při zničení strojů na nemovitosti požárem, opětným jich postavením a domáhajícimu se na pojišťovně, když pojistná příhoda nastala, odškodnění, nemůže býti pojišťovnou namítáno, že shořelé stroje nebyly jeho vlastnictvím, nýbrž vlastnictvím pachtýřů, a že propachtovatel podle pachtovní smlouvy není povinen ke znovuzřízení shořelých strojů a k vynaložení nákladů na jejich montáž, nýbrž že jsou k tomu povinni pachtýři, aniž, že propachtovatel shořelé stroje dosud znovu nezřídil a náklady na montáž dosud nevynaložil.

(Rozh. ze dne 16. března 1934, Rv I 2153/32.)

Žalobce, mlynář, uzavřel se žalovanou pojišťovnou pojištění proti požáru. Pojistil u ní zejména budovu, mlýnské zásoby, mlýnské stroje, zařízení inventáře, transformátor, elektroměry a posléze i montáž strojního zařízení. Když mlýn žalobcův vyhořel, byla škoda způsobená na montáži mlýnských strojů stanovena na 27.200 Kč. Žalobě o zaplacení těchto 27.200 Kč bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l á c í m s o u d e m z těchto důvodů: Nesprávnost právního posouzení shledává odvolání v tom, že soud první stolice uznal žalovanou pojišťovnu povinnou k zaplacení pojistné sumy 27.200 Kč za výlohy montážní, ačkoliv prý ve smyslu pojišťovacích podmínek žádná škoda žalobci nevzešla neb aspoň dosud nevzešla a ačkoli ve smyslu čl. 25 poj. podmínek neprokázal, že je zabezpečeno použití sumy té podle jejího určení, t. j. k montáži strojového příslušenství. Odvolání poukazuje v tomto ohledu k tomu, že strojní zařízení ve mlýně podle nesporného přednesu stran nenáleželo žalobci, nýbrž N-ovi a Ž-ovi, kteří je z vlastních prostředků svého času jako nájemci mlýna namontovali a žalobci je též ani později do vlastnictví nepředali, takže škodu jeho shořením včetně montážních výloh utrpěli sami, ale sami neuplatňují a uplatňovati nemohou, poněvadž smlouvu o pojištění montáže ani neuzavřeli, nýbrž žalobce, který tím o nic nepřišel a také nepříjde, ježto, jsa vázán nezrušeným dosud nájemním poměrem s N-em a Ž-em, povinnými smluvně k znovuzbudování mlýnského zařízení na vlastní náklad, nejen nemusí, nýbrž ani nemůže zatím jiné stroje dáti namontovati. Odvolání však přehlíží, že předmětem pojišťovací smlouvy, kterou žalobce osobně uzavřel dodatkem k pojišťovacím smlouvám, týkajícím se budovy, strojů, zásob atd., není jako v těchto ostatních smlouvách určitá nemovitá nebo movitá věc, jejímž zničením nebo poškozením následkem požáru vznikne škoda ve smyslu čl. 1 poj. podmínek, kterou se žalovaná strana zavázala nahraditi, nýbrž že předmětem pojištění je tu zvláštní majetkový zájem, záležející ve ztrátě nákladu, spojeného s montáží strojového zařízení, které jako takové bylo zvlášť pojištěno. Namontování tohoto strojového zařízení představuje určitý kapitál, jehož bylo k tomu zapotřebí a jehož pro případ zničení strojů požárem bude zase k jich opětnému postavení zapotřebí. Žalobce, majitel mlýna, který bez strojového zařízení není produktivní, měl a má zajisté na tom

majetkový zájem, by si vedle náhrady za budovu samu a za strojové zařízení zabezpečil i možnost postavit si nové stroje v nově zbudovaném mlýně, t. j. dostatečný k nové montáži kapitál, a žalovaná se za smlouvenou prémii zavázala pro případ požáru mu tento kapitál pojistiti a otázka, kdo tyto nové stroje k tomu cíli dodá, zda si je opatří žalobce, či zda je dodají staří nebo noví jeho nájemci, je a byla i při uzavření pojišťovací smlouvy zcela podružná, nanejvýš ana žalovaná právě z ostatních smluv věděla, že stroje samy, u ní rovněž pojištěné, nejsou vlastnictvím žalobcovým a obsah nájemní neb pachtovní smlouvy nebyl tehdy při tom nikterak zdůrazněn aniž vůbec vzat v úvahu. Neprávem proto žalovaná poukazuje k tomu, že žalobci fakticky žádná škoda nevznikla, poněvadž prý nebyl zmařen kapitál jím do montáže investovaný a poněvadž, zatím aspoň, k tomu cíli nového kapitálu ani nepotřebuje. Vyhořením namontovaných, třebaže cizích, strojů utrpěl žalobce škodu, proti které se u žalované pojistil, ježto stroje ve mlýně shořely a žalobce se musí ať tou aneb onou cestou postarati o namontování strojů nových a tato škoda byla též rozhodčím řízením jako trvající uznána a číselně stanovena, a žalovaná je proto povinna ji nahraditi. Pokud odvolání poukazuje k tomu, že podle čl. 25 poj. podm. může býti odškodné požadováno od ní teprve, je-li zabezpečeno, že peněz bude upotřebeno podle jejich určení, v souzeném případě k namontování strojů, tvořících příslušenství pojištěné budovy (mlýna), je rovněž na omylu. Zde jest zdůrazniti, že se čl. 25 týká jen budov k vůli zajištění reálních věřitelů, že je to výjimečné ustanovení, které nelze libovolně rozšiřovati na pojištění jiná, zejména na souzený případ pojištění montážních nákladů, které vůbec ani jako příslušenství v úvahu nepřicházejí, neboť příslušenstvím mohly by býti nanejvýš jen stroje samy, které byly jako takové samostatně pojištěny, nikoliv však montážní náklady s jich postavením spojené. Žalovaná proto neprávem namítá předčasnost žaloby z tohoto důvodu, neboť její povinností jest vyplatiti vzniklou škodu a není oprávněna kontrolovati, jak pojištěnec s vyplacenými penězi naloží.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka, vytýkajíc odvolacímu rozsudku nesprávné právní posouzení věci, zastává názor, že se žalobce nemůže vůbec neb aspoň toho času domáhati náhrady pojištěných montážních nákladů, poněvadž na montážních nákladech dosud škodu neutrpěl a utrpěti nemůže, any shořelé stroje dosud nebyly jeho vlastnictvím, nýbrž vlastnictvím N-a a Ž-a, žalobce podle pachtovní smlouvy není povinen ke znovuzřízení shořelých strojů a vynaložení nákladů na jich montáž, nýbrž jsou k tomu povinni pachtýři N. a Ž. Avšak, i kdyby nebylo zvláštního poměru žalobce k pachtýřům, žalobce ani netvrdil, že shořelé stroje znovuzřídil a náklady na montáž vynaložil. Dovolatelka má tedy za to, že by nárok na náhradu montážních výloh žalobci mohl vzejíti teprve, kdyby stroje byly znovuzřízeny jím, a poněvadž se tak dosud nestalo, že je žaloba při nejmenším předčasná, avšak že mu nárok vůbec nepřisluší, poněvadž podle pachtovní smlouvy jsou povinni stroje znovuzříditi pachtýři a ne žalobce, tito však náklady na montáž strojů nepojistili.

Tomuto právnímu názoru nelze přisvědčiti. Jest nesporno, že náklady montáže strojů pojistil žalobce. Žalovaná věděla, že stroje nejsou vlastnictvím žalobcovým a nebylo tvrzeno, že při ujednání pojišťovací smlouvy byla vzata v úvahu také smlouva pachtovní a to tak, že by ustanovení obou smluv byla k sobě v tak úzkém vztahu, že tím byl založen poměr vzájemné závislosti. Nemůže proto žalovaná z pachtovní smlouvy uzavřené mezi třetími osobami nic pro sebe dovozovati. Pro ni platí a jest závazná jen smlouva pojišťovací, kterou převzala povinnost pro případ pojistné příhody nahraditi žalobci montážní náklady. Za to jí platil žalobce prémie. Proto nebylo třeba prováděti důkazy, k nimž dovolatelka poukazuje, nehledíc ani k tomu, že okolnosti, jež jimi chtěla prokázati, přesně a úplně neuvádí a ani nedoličuje, jaké závěry z nich činí. Žalobce pojistil svůj majetkový zájem, totiž kapitál, jehož pro případ zničení strojů požárem by bylo třeba k opětnému jich postavení. Shořely-li stroje, utrpěl žalobce škodu, proti které se pojistil, neboť musí se postarati o namontování strojů jiných. Bylo právě účelem pojištění, by získal potřebné k tomu prostředky. Není správné, že by odškodnění mohlo býti žalobcem požadováno teprve, až budou stroje znovuzřízeny. Pro to není v zákoně ani ve smlouvě podkladu. Dovolatelka nemůže se zejména odvolávati ani na článek 25 pojišťovacích podmínek, který se týká jen budov a nikoli příslušenství (strojů), tím méně nákladů montážních. Poněvadž tedy nastala pojistná příhoda a žalobce jí utrpěl škodu, která v rozhodčím řízení byla také číselně určena, jest nárok žalobcův splatný a žalovaná jest povinna, aby škodu tu žalobci nahradila. Jak žalobce s vyplacenou náhradou naloží, jest jeho věcí. I kdyby stroje nepostavil, nemohlo by mu býti namítáno bezdůvodné obohacení, poněvadž nárok na náhradu montáže nebyl učiněn závislým na jich skutečném znovuzřízení.

Čís. 13370.

I když byla krycí směnka vyplněna dnem splatnosti předcházejícím době, kdy byly dospělé splátky na směnečnou pohledávku, nejde o vyplnění proti úmluvě, byla-li směnka zažalována až, když nastala již ztráta lhůt a splatnost zbytku pohledávky, k jejímuž zajištění směnka sloužila.

(Rozh. ze dne 16. března 1934, Rv I 338/34.)

Směnečný platební příkaz byl procesním soudem prvé stolice k námitkám žalované zrušen. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody :

Jde o bíanco krycí směnku, kterou žalovaní odevzdali žalobkyni k zajištění zbytku kupní ceny za koupený motocykl a měli spláceti v měsíčních splátkách po 645 Kč, počínajíc 1. prosincem 1931, při čemž